

Risicobewust rioolbeheer Platform Water Vallei en Eem

Ervaringen en lessen uit de praktijk

Wat is risicogestuurd werken

Risicogestuurd werken is gericht op het bereiken van de optimale balans tussen kwaliteit en kosten. Dat betekent bijvoorbeeld: niet meer onderhouden en vervangen omdat dat cyclisch gezien moet, maar risicosturing inzetten als middel om werkzaamheden te prioriteren. Om zo de verhouding tussen kwaliteit en kosten te optimaliseren.

Risicogestuurd en kwaliteitgestuurd

Een belangrijk onderscheid is het verschil tussen risicosturing en kwaliteitssturing. Beide hebben te maken met risico's, maar op een andere manier. In de werksessie zijn beide termen door elkaar gebruikt.

Risico Gestuurd	Het baseren van de frequentie van onderhoud en moment van vervanging op externe factoren. Denk aan type gebied en functie van object. Bijvoorbeeld eerder onderhoud bij een hoofdgemaal of sneller repareren van een riool onder een spoorweg.
Kwaliteit Gestuurd	Het baseren van onderhoud en vervanging op daadwerkelijke kwaliteit (inspecties) in plaats van op basis van technische levensduur.

Strategisch, tactisch en operationele risicosturing

Risicobewust rioolbeheer kan plaats vinden op drie niveaus. Elk niveau kent eigen doelen, gebruikers en bestuurlijke component en vraagt daarom om een eigen aanpak.

Strategisch	GRP niveau. Gemeente brede doelen, bestuurlijk vastgesteld, lange termijn. Geeft antwoord op de 'Why' vraag.
Tactisch	Prioritering in de aanpak, gebiedsdoelen. Welke wijk eerst? Vraagt integrale afstemming en is een uitwerking van vastgesteld beleid. Middellange termijn. Geeft antwoord op de 'How' vraag.
Operationeel	Prioritering in de uitvoering, welk riool we/niet vervangen, wanneer? Het gaan hier om uitvoering van het beleid. Korte termijn. Geeft antwoord op de 'What' vraag.

HOW - Werken op basis van risico's in onze praktijk

In de praktijk houden we allang rekening met risico's. Op basis van onze inzichten wegen we risico's af en passen we de beste maatregel toe. Soms is dat uitgeschreven in beleid, soms doen we dat vanuit het hoofd en met praktijkkennis. We werken aan het voorkomen of beperken van risico's, accepteren ze of dragen ze over (aan een andere partij). Een greep van wat we zoal doen binnen de platformregio:

- Standaard gescheiden stelsel aanleggen om risico's op wateroverlast te beperken
- Onderhoud en vervanging prioriteren aan de hand van buisdiameters, wegfunctie en gebruik door hulpdiensten, om problemen op belangrijke locaties te voorkomen
- Voorrang geven aan risicovolle wijken en locaties bij onderhoud om problemen te voorkomen
- Handelen op basis van inspectiegegevens om objecten die sneller verslechteren dan voorzien bijtijds te vervangen of te repareren en schade te voorkomen (en kosten te besparen door objecten die juist langer meegaan dan verwacht, niet te vervangen of repareren).
- Objecten die toch al een laag risico hebben überhaupt niet standaard inspecteren, maar eerst een 'light inspectie' uitvoeren om overbodig reinigen te voorkomen.
- Regenwaterriolen minder vaak inspecteren vanwege kleinere faalrisico's
- Leidingenbestand met risico-aanduiding hanteren om grotere risico's voorrang te kunnen geven
- Integraal werken voorkomt dat op één locatie vaker gewerkt moet worden (eerst de riolering, 2 jaar later de bestrating)
- Op basis van risicoanalyse niet vervangen maar relinen of niets doen
- Risicogestuurd opstellen van kostendekkingsplan om besparingen ook financieel uit te drukken

En uiteraard ook:

- Met gezond boerenverstand handelen omdat we risico's in ons achterhoofd altijd mee laten wegen.

Lessen en kennisvragen voor het vervolg

Lessen

- "Let op dat het geld dat je bespaart door risicogestuurd werken niet zomaar verdwijnt in de algemene middelen, maar dat je er iets zinvol mee doet"
- "Blijf onderscheid maken in het niveau van risicosturing. Is dat op operationeel niveau, of op strategisch niveau? Dat maakt een groot verschil in de aanpak"
- "Het is belangrijk om risicosturing op een objectieve manier te doen, anders kun je je keuzes niet goed verantwoorden."
- "We moeten ook niet te ver doorslaan in risicosturing. Het moet geen rampsturing worden en een absolute ondergrens nastreven"
- "Er is een verschil tussen sturen op kansen en sturen op effecten, als onderdeel van een risico. Wees daarvan bewust"

Observaties / kennisvragen

- "Hebben we onze definities scherp? Spreken we dezelfde taal en begrijpen we het onderscheid tussen risico- en kwaliteitssturing, en de verschillende niveaus (strategisch, tactisch, operationeel) waarop je met risico's werkt?"
- "Doen we nu voldoende aan risicosturing, of vraagt dit nog om een impuls?"
- "Is het boerenverstand voldoende, of hebben we instrumenten nodig om risicosturing toe te kunnen passen?"
- "We hebben pas het topje van de ijsberg besproken. Het integraal werken en combineren van werk heeft ook te maken met risico's, meer in de samenwerking dan in de techniek"
- "Het lijkt alsof we iets nieuws doen, maar dat is niet zo. De uitdaging is vooral om onze leerpunten te documenteren en over te dragen". "Leren van de koplopers"
- "Eigenlijk doen we het al best wel goed!"

Inleiding

Binnen het platform werken we op verschillende manier aan risicosturing bij rioolbeheer. Zie het groene kader links onderin. Dat biedt kansen om van elkaar te leren en zo bij te dragen aan onze doelen voor een klimaatrobuste, duurzame en prettige leefomgeving.

In de Loods Kallenbroek te Barneveld kwamen we op 13 juni bij elkaar voor het werkatelier Risicobewust Water en Rioolbeheer. Met als doel om kennis, inspirerende voorbeelden en lessen met elkaar te delen.

Deze poster bevat de terugkoppeling van de sessie.

WHY - Waarom risicogestuurd werken?

Waarom wel?

Risicosturing spaart tijd en geld uit, want je repareert alleen datgene dat stuk dreigt te gaan en voert alleen de noodzakelijke acties uit. Door je bewust te zijn van risico's kun je beter keuzes maken en ben je beter voorbereid op incidenten.

Handelen op basis van risico's
Maakt situaties transparant en objectief, door beoordeling op basis van normen. De bestemming van de budgetten is duidelijk terug te leiden naar de beoordeling. De systematiek geeft heldere handvatten voor monitoring.

Risicosturing vraagt om een gezamenlijke aanpak. Dat biedt kansen om integraal te werken en samen verder te komen.

Waarom niet?

Risicosturing is complexer dan traditioneel beheren en onderhouden op basis van levensduur- en onderhoudscycli. Daardoor is het lastiger om een risicogestuurde aanpak:

- Uit te voeren
- Over te dragen aan collega's
- Te verantwoorden

Een aanpak op basis van risico's is daarnaast minder goed voorspelbaar. Immers weet je pas na inspectie welke uitvoeringsmaatregelen nodig zijn. Dat vraagt om flexibiliteit in de afstemming met andere werkzaamheden, is arbeidsintensiever, financieel instabieler, lastiger bij aanbesteding en voor bewoners niet altijd goed te begrijpen. Waarom de ene straat aanpakken en de andere niet?

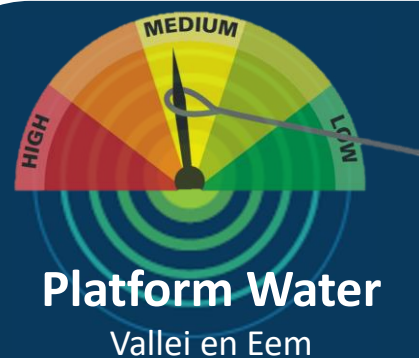
Risico's kun je:

Voorkomen

Beperken

Overdragen

Accepteren

Tips!

1. Stel heldere doelen - zonder doelen kun je ook geen risico's hebben
2. Kijk breder dan financiële kosten/baten - weeg bijvoorbeeld 'welzijn' mee als factor
3. Geen 'one size fits all' - bekijk het per project
4. Organiseer eigenaarschap - wie is verantwoordelijk?
5. Nodig uit - verplichten leidt tot weerstand
6. Niet teveel risicomangement - het moet niet meer werk opleveren
7. Laat onzekerheid toe - hou rekening met onzekerheid
8. Pak het eenvoudig aan - wat zijn risico's, hoe groot zijn ze en wat ga je eraan doen

Doen we genoeg?

Binnen het platform is een grote variatie tussen gemeenten bij het vorm geven aan risicosturing. Ook het tempo verschilt: sommigen zijn net begonnen, anderen zijn al een stuk verder met hun aanpak. Ons beeld is dat iedereen op de goede weg is en veel van elkaar kan leren

Jody Hofstede & Joren Zwaan
TAUW

